

กุ่มพงศ์ บุญแสน 2553: การผลิตโปรไบโอติก: การคัดเลือกแบคทีเรียย่อยสลายเชื้อใย
ที่มีศักยภาพสูงจากกระเพาะรูเมนของกระบือปลัก ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
(การผลิตสัตว์) สาขาการผลิตสัตว์ ภาควิชาสัตวบาล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุริยะ สะวานนท์, Ph.D. 125 หน้า

การศึกษานี้แบ่งออกเป็น 2 การทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกแบคทีเรีย
ที่มีศักยภาพสูงในการย่อยสลายเชื้อใยของอาหารหยาบจากกระเพาะรูเมนของกระบือปลัก
การทดลองที่ 1 เป็นการคัดเลือกแบคทีเรียที่มีความสามารถในการย่อยสลายเชื้อใยจากกระบือปลัก
ที่ได้รับอาหารหยาบ (ฟางข้าวหรือหญ้าขนสด) โดยใช้กระบือปลักโตเต็มวัย เพศเมีย จำนวน 4 ตัว
ที่เจาะกระเพาะรูเมน โดยนำแบคทีเรียที่ยึดเกาะบนอาหารหยาบมาย่อยกระดาษกรองและแยกเชื้อ
บริสุทธิ์ด้วยวิธีการ Roll tube จากนั้นคัดเลือกเฉพาะแบคทีเรียที่ย่อยกระดาษกรองได้ มาอ้อม
ดิสก์แกรม แล้วศึกษาความสามารถย่อยสลายเชื้อใยของฟางข้าว (RS) รวมทั้งวิเคราะห์กรดไขมัน
ที่ระเหยง่ายและบ่งชี้เชื้อแบคทีเรียย่อยสลายเชื้อใยด้วยวิธีแบบดั้งเดิมและวิธีการด้านชีวโมเลกุล
พบว่าแบคทีเรียที่ย่อยกระดาษกรองทั้งหมดเซลล์ย้อมดิสก์แกรมลบรูปร่างกลม และคัดเลือก
แบคทีเรียที่สามารถย่อยสลายเชื้อใยของฟางข้าวได้ดี จำนวน 30 สายพันธุ์ ผลจากการวิเคราะห์
กรดไขมันที่ระเหยง่าย พบว่าส่วนใหญ่ผลิต อะซิเตท (C_2) และบิวทิเรท (C_4) บางสายพันธุ์มีการ
ผลิตวาเลอเรท (C_5) เล็กน้อย แบคทีเรียทั้ง 30 สายพันธุ์ มีลำดับเบสของ 16S rDNA ของแบคทีเรีย
26 สายพันธุ์ มีความใกล้เคียงกับแบคทีเรีย 7 ชนิด คือ *Butyrivibrio fibrisolvens* (5), *Clostridium*
sp. (5), *Fibrobacter succinogenes* (3), *Prevotella sp.* (4), *Streptococcus sp.* (7), *Staphylococcus*
sp. (1) และ *Selenomonas ruminantium* (1) และแบคทีเรียที่ยังไม่ทราบชนิดอีก 4 สายพันธุ์

การทดลองที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณสมบัติของแบคทีเรียที่คัดเลือกมาได้ในหลอด
ทดลอง (*In vitro study*) โดยนำแบคทีเรียบริสุทธิ์จากการทดลองที่ 1 จำนวน 30 สายพันธุ์ มาวัด
ความสามารถในการย่อยสลายเชื้อใยของ ฟางข้าว หญ้าขน และเซลลูโลสบริสุทธิ์ ความสามารถ
ในการผลิตเอนไซม์ย่อยสลายเชื้อใย (Cellulase และ Xylanase) และคัดเลือกแบคทีเรียที่มีศักยภาพ
สูง 5 สายพันธุ์ มาศึกษาความสามารถในการยึดเกาะบนเชื้อใยทั้งสามชนิดและความสามารถในการ
ผลิตแก๊ส พบแบคทีเรีย 5 สายพันธุ์ ที่มีศักยภาพสูงในการย่อยสลายเชื้อใยของฟางข้าว หญ้าขน
และเซลลูโลสบริสุทธิ์ ประกอบด้วย *Prevotella sp.* RS1, *F. succinogenes* RS3, *F. succinogenes*
RS4, *Staphylococcus sp.* RS12 และ *Clostridium sp.* PG85 โดยแบคทีเรียทั้ง 5 สายพันธุ์
มีกิจกรรมของเอนไซม์เซลลูเลสและเอนไซม์ไซลันเนสสูง นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการ
ยึดเกาะบนเชื้อใยทั้งสามชนิดที่สูงด้วย